

Jarosław Kordziński
NAUCZYCIEL, TRENER, COACH

Warszawa 2015

Świat, w którym żyjemy dla większości z nas jest światem skrajnie innym, niż świat, w którym się urodziliśmy a nawet ten, w którym uczęszczaliśmy do szkoły. Inny świat, inne warunki życia, inna szkoła. Przyszłość edukacji wymaga zmian. W szczególny sposób opisał je w swojej książce „Z nowym myśleniem w nowe tysiąclecie” Edward de Bono: „Szkolnictwo jest niczym piramida. Jego celem jest wychowanie coraz liczniejszej grupy młodych ludzi, którzy pójdą na uniwersytety, by zdobyć umiejętności- w tym przywódcze- potrzebne społeczeństwu. A może zdołalibyśmy odwrócić działanie tego systemu? Być może wszyscy uczniowie powinni zdobywać przede wszystkim „umiejętności życiowe”, takie jak operatywność, podstawy rozumowania, tworzenie wartości itd. co bardziej uzdolnieni, o silniejszych inklinacjach akademickich, mogliby później przejść przez odpowiedni cykl kształcenia, który umożliwiłby im dostanie się na uniwersytet. Ten system można by przyrównać do sytuacji, gdy wszystkich uczy się chodzić, a specjalne szkolenia udostępnia się tym, którzy wykazali zdolność w bieganiu. W obecnej sytuacji wszystkich uczymy biegać, zaniedbując tych słabszych, którzy nigdy ni osiągną sukcesu¹”. Skuteczność pracy nauczycieli w znacznym stopniu ograniczają nawyki i stereotypy dotyczące tego czemu służy szkoła i jak należy pełnić rolę nauczyciela i ucznia, najwyższy czas podjąć działania, które pomogą to zmienić.

Istotnym wzmocnieniem tego typu rozwiązań będzie wdrożenie przepisów prawa oświatowego dotyczących funkcjonowania placówek doskonalenia nauczycieli, poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz bibliotek pedagogicznych, które docelowo mają pełnić rolę zewnętrznego wsparcia dla stymulowania i skutecznej realizacji procesów rozwojowych w poszczególnych placówkach oświatowych. Istotnym czynnikiem wspierającym ten proces jest realizowany od 2012 roku projekt pilotażowy „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganii szkół”. System powyższy projektuje wielopoziomowy ciąg działań, które mają na celu inicjowanie i przeprowadzenie w szkołach określonego procesu od rozpoznani potrzeb, poprzez opracowanie i wdrożenie rocznych projektów rozwojowych do opracowania i przedstawienia sprawozdania ze skuteczności zrealizowanych działań. Dziś rolę „wspieracza” szkół i nauczycieli odgrywa SORE, osoba która w swojej ofercie dla nauczycieli powinna myśleć zarówno kategoriami nauczycielskimi jak i pojęciami wpisanymi w zadania trenera i coacha.

Jednym z najważniejszych w chwili obecnej obszarem szkoleń, w który powinni uczestniczyć nauczyciele, to różnego rodzaju propozycje wzmacniające ich indywidualne kompetencje społeczne, w tym kompetencje z zakresu aktywnego słuchania i skutecznego wspierania rozwoju swoich uczniów w oparciu o bezinwazyjne techniki coachingowe. Właściwe funkcjonowanie nauczyciela w szkole wymaga umiejętności budowania odpowiednich relacji z innymi ludźmi świadomego reagowania na zmiany zachodzące w otaczającym go środowisku. Jednak, aby proces ten był efektywny warto nauczyć się korzystać z naszych zasobów intelektualnych i emocjonalnych, stanowiących istotną podstawę naszych doświadczeń i umiejętności, zdobywanych w bardzo różnych sytuacjach i na wiele sposobów. Jedną z takich sytuacji może być udział w dobrze wybranym szkoleniu. Co więcej dzięki szkoleniom wielu z nas uczy się między innymi rozwiązywać swoje problemy i to zarówno na

---

¹ Poznań 2001, s. 7

skutek kontaktu z prowadzącymi zajęcia i przekazywaną przez nich wiedzą, jak i dzięki bezpośrednim relacjom z innymi uczestnikami i prezentowanymi przez nich doświadczeniami.

Dobrze zaprojektowane szkolenia wzmacniające indywidualne kompetencje jego uczestników powinno uwzględniać zarówno ofertę proponowaną przez szkoleniowców jak i predyspozycje, motywację czy szerzej stopień otwarcia uczestników na przyjęcie i skorzystanie z powyższej propozycji. W efekcie praca nad przygotowaniem tego typu szkolenia powinna obejmować cztery następujące po sobie fazy:

- 1/ Identyfikacja i analiza potrzeb szkoleniowych.
- 2/ Zaprojektowanie podejścia szkoleniowego.
- 3/ Przeprowadzenie szkolenia.
- 4/ Ocena efektywności na poziomie wdrożenia nowych kompetencji w praktyce dnia codziennego.

Wsparcie organizowane w szkole na poziomie szkoleń a następnie wspomaganie coachingowego mające na celu wdrożenie nowych rozwiązań oraz wzmacnianie rozwoju osobowego nauczycieli powinny być realizowane w sposób pobudzający zaangażowanie i aktywność osób w nich uczestniczących. Tak rozumiana oferta powinna skupiać się na rozwiązaniach jak najbardziej praktycznych i bliskich konkretnym wyzwaniom przed którymi stoją nauczyciele w szkole. Podstawowe cele oraz treści szkolenia powinny koncentrować się na kluczowych elementach danej dziedziny albo konkretnego problemu. Powinny dawać uczestnikom możliwość poznania podstawowej wiedzy, którą z jednej strony można będzie z czasem stopniowo poszerzać, a jednocześnie od razu zastosować w praktyce. Wsparcie mające na celu pobudzanie zaangażowania i aktywności nauczycieli powinny przede wszystkim: budować ich odpowiednie postawy, rozwijać i ćwiczyć konkretne umiejętności oraz dawać podstawę zrozumienia problemów, z którymi się potykali do tej pory. Chodzi o to, aby osoby kończące dane szkolenie nie tylko wiedziały co się dookoła nich i z nimi dzieje, ale również by potrafiły sobie radzić z konkretnymi problemami, dla których, czy i raczej przez które zdecydowali się wziąć udział w konkretnym szkoleniu. Tak rozumiane wspomaganie powinno ponadto wzmacniać indywidualne kompetencje społeczne nauczycieli zwłaszcza poprzez działania grupowe wielu osób reprezentujących podobne doświadczenia czy chociażby takie same potrzeby. Wspólne uczestnictwo całej grupy wzmacnia w znaczny sposób aktywne nauczanie. Aktywność grupy umożliwia uczenie się zarówno od prowadzących jak i od siebie samych. Dobrze zaplanowana i właściwie realizowana praca tego typu realizowana jest zwykle na zasadach partnerskich, przy czym najpierw nawiązują się silne więzi między uczestnikami, a zaraz potem między nimi a osobami prowadzącymi. Wykład ograniczony jest do minimum na rzecz odgrywania ról, symulowania sytuacji i wspólnego dyskusowania omawianych przypadków. Aktywne uczestnictwo w tego typu zajęciach pozwala wzmacniać odczuwanie wszystkiego co się podczas nich dzieje a w konsekwencji ułatwia zrozumienie, zapamiętywanie i akceptację proponowanych rozwiązań. Ważne jest również wykorzystywanie podczas zajęć doświadczeń i wiedzy uczestników. Każdy uczestnik posiada pewien bagaż własnych doświadczeń, które

mogą być przekazane innym uczestnikom. Niektóre z nich mogą być bezpośrednio związane z tematem, inne mogą zawierać pewne analogie do tematu i pochodzić z naszej poprzedniej pracy lub sytuacji w jakiej się znaleźliśmy. W taki sposób szkolenie wzmacnia proces wzajemnego uczenia się niezwykle charakterystyczny a zarazem wzmacniający skuteczność uczenia się osób dorosłych.

Działanie na rzecz własnego rozwoju, może być nie tylko pracą, ale też rozrywką. Dzieje się tak, kiedy uczący się ponosi ostateczną odpowiedzialność za to czy proces nauczania się zaistnieje, czy nie. Człowiek ma naturę poznawczą i jest istotą ciekawą świata, jest również istotą niezwykle sugestywną. Dzięki owej podatności na wpływy ze zewnątrz poznaje i uczy się przez całe życie. Jeśli jest tego świadom, może czerpać ze swojej podatności na pozytywną autosugestię, którą najczęściej wzmacniają w nim osoby prowadzące zajęcia. Pozytywne myślenie może być początkiem dalszego bardziej efektywnego uczenia się a także podstawą poosiągania nowych pozytywnych sukcesów w codziennej pracy zawodowej. Jeśli jednak brak naturalnej indywidualnej motywacji, warto zastanowić się, jakie inne cele możemy osiągnąć dzięki swojej nauce. Na początek warto wyobrazić sobie swoje zadowolenie z realizacji celu czy rozwiązani konkretnego problemu. Następnie warto pomyśleć, jakie warunki trzeba spełniać, aby urzeczywistnić swoje marzenia czy zaspokoić swoje konkretne potrzeby. Przenosząc swój entuzjazm z realizacji celu na codzienne czynności, możemy spróbować użyć tej energii do koncentracji, która tylko czeka na właściwe wykorzystywanie. Udział w szkoleniach wzmacniających kompetencje osobowościowe poszczególnych nauczycieli a następnie coachingowe wsparcie uczących w trakcie testowania oraz wdrażania nowych rozwiązań, to nie tylko spowodowanie, że w szkole pojawią się kolejni specjaliści od rozwiązywania a konkretnych problemów. To także, a może przede wszystkim, wzmocnienie swoistego entuzjazmu, a już na pewno zwiększenie zaangażowania uczących, którzy w wyniku zaspokojeni osobistych potrzeb rozwojowych i uzyskawszy wzmocnienie od swoich trenerów i coachów a także od grupy współpracujących z nimi nauczycieli, nabiorą większej ochoty do działania i optymizmu wspierającego przekonanie, że można rozwiązać każdy a przynajmniej większość problemów, z którymi na co dzień spotkają się w szkole.

Jednym z celów SORE jako osoby wspierającej rozwój nauczycieli, a co za tym idzie również i szkół, jest pokazanie plusów i minusów rzeczywistości oświatowej i próba poprowadzenia dialogu w taki sposób, by uczący dostrzegali możliwości i zaczęli budować plany rozwojowe na mocnych stronach oraz modyfikowali w taki sposób strony słabe, by stawały się pozytywne albo by przynajmniej im nie przeszkadzały. Ja sam, moje możliwości, bariery, które przede mną stoją, dobre i złe doświadczenia, których byłem uczestnikiem a nawet przekonania i rozmaite stereotypy, które determinują moje życie nawet jeśli nie mają bezpośredniego wpływu na to, co się ze mną dzieje tu i teraz- wszystko to może powodować, że zamiast zmieniać się i rozwijać, zatrzymuję się w biegu i zaczynam odczuwać nieuchronny upływ czasu, na którego kształt i skutki przestają mieć wpływ. To tak jak przypadek wędrowcy, który po latach podróży dociera do brzegu wielkiego oceanu. I co robi wędrowiec? Może ruszyć na lewo. Może wybrać drogę na prawo. Najczęściej jednak po krótszej lub dłuższej chwili frustracji zaczyna budować na brzegu swój aktualny dom. Z czasem przyzwyczajają się i odtąd zamiast z wędrowcem mammy do czynienia z osobą osiadłą. Pewnie może tak być.

Można jednak spróbować zbudować łódź albo poszukać ludzi, którzy też chcieliby przepłynąć wielką wodę. Jednym z partnerów ułatwiających podjęcie decyzji może i powinien być w takim przypadku SORE.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00
fax 22 345 37 70

www.ore.edu.pl